

Kannatti kysyä kesätöihin: muistelmia JYK:sta

Kannatti kysyä kesätöihin JYK:oon Tampereen yliopiston kirjastotieteen opintojen loppusuoran hämmöittäessä vuonna 1977. Vaikka heti ei täpännnytkään, niin vuoden kuluttua oli tilaa yhdelle sijaiselle.

Kävin niaamassa silloisen ylikirjastonhoitajan Eeva-Maija Tammekannin kotona kesällä 1978. Siitä alkoi lähes 25 vuoden palvelus Jyväskylän yliopiston kirjastossa, mikä varmistettiin neljän vuoden "koeajalla" ennen vakituista kiinnitystä.

Tieni kulki hankintaosastolta luettelointitoimiston kautta laitoskirjastokeskukseen ja sieltä uudestaan luettelointitoimiston kautta tietopalveluun ja päättyi lopulta atk- ja verkkopalveluihin. 11 kertaa tuli avatuksi uuden työhuoneen ovi. Iso kirjasto tarjosi monipuolisia tehtäviä.

Kirjaston perustoimintojen työvälineet aineiston hankinnasta lainaukseen muuttuivat perusteellisesti. Muistan suuria intohimoja herättäneen siirtymisen kirjoituskone-luetteloinnista tietokone-luettelointiin 1970-luvun lopulla. Nuorena kirjastonhoitajana minunkin piti ammattikunnan puolesta asiaa vähän vastustaa. Mutta kun juna oli lähtenyt liikkeelle, sitä ei mikään enää pysäyttänyt. Opettaja- ja tutkijakunnankin sitkeimmät vastustajat luopuivat aikanaan vaatimasta filmikorttiluetteloiden rinnalle kortistonmuotoisia luetteloita. Polydoc-järjestelmän JYKDOK oli iso harppaus kohti ajantasaista kokoelmaluetteloa, joka toteutui VTLS-kirjastojärjestelmän JYKDOKin avauduttua vuonna 1990.

Ensimmäinen paikallinen konvertointiprojekti käynnistyi vuonna 1985. Viiden vuoden aikana, neljässä projektissa muuttui lähes 80 000 korttimuotoista luettelotietuetta Finmarc-muotoiseksi. Suurin osa työstä ulkoistettiin aika kauaksi Aasiaan, jossa amerikkalainen toimittajamme konvertointityön teetätti. Toinen yhteistyökumppani oli jo lähempänä Helsingin yliopiston kirjaston konvertointikeskuksessa Kotkassa.

Oili Kokkosen aikana 1990-luvulla alettiin tarjota verkkopalveluja ja yliopiston kirjastolaitoksen organisaatiota tiivistettiin pääkirjaston ja palvelukirjastojen muodostamaksi kokonaisuudeksi. Kirjasto toimi monilla alueilla näyttävästi niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Luettelointitehtävissä tartuin 1980-luvun alussa ensimmäisen kerran tietokoneeseen oikeana työvälineenä. 1980-luvun lopulla alkoivat kirjastojärjestelmien asennointiprojektit, joita osui kohdalle runsaan kymmenen vuoden aikana kaksin kappalein. VTLS-projektissa oli kyseessä teknikka ja tunteet. Integroitu kirjastojärjestelmä merkitsi kaikille työvälineen vaihtoa lyijykynästä näyttöön ja näppäimistöön. Kirjastojärjestelmää ja kirjastoa sopeutettiin toisiinsa. Vain kirjoissa kerrotaan, että järjestelmä sopeutetaan kirjastoon.

Seuraavan kirjastojärjestelmän käyttöönotto oli enemmän tekniikkaa ja aika vähän tunnetta. Voyager-kirjastojärjestelmä arvioitiin kansainvälisessä valintakilpailussa 1998-2000 toiminnallis-taloudellisesti kilpailijoitaan paremmaksi. Moni JYK:stä oli arvioimassa ja valitsemassa uutta yliopistokirjaston järjestelmää. Tämäkin järjestelmä sopeuttaa parhaillaan kirjastoja ja kirjastot opettavat järjestelmälle jälleen kerran suomalaisia tapoja.

1990-loppupuolelta lähtien elektroniset aineistot vakiintuivat osaksi kirjaston kokoelmatarjontaa ja kirjastosta tuli merkittävä yliopiston julkaisuportaali. Inkunaabeleistakin tuli elektronisia julkaisuja. Elettiin Kai Ekholmin ylikirjastonhoitaja-aikoja.

Kannattaako mainitakaan, miten paljon toiminnan tempo nopeutui näiden 25 vuoden aikana. Muistan huokaisseeni VTLS-järjestelmän käyttöönoton lopulla, että ei nyt vähään aikaan uutta. Mutta sellainen kai pitäisi nimetä jälkeensä säälittäväksi projektiväsmykseksi.

Pitkässä työrupeamassa työyhteisön ihmissuhteet ja työyhteisön tuki ovat tärkeitä. Moni esimies-alainen -suhde muuttui asiantuntija-asiantuntija -suhteeksi. Jokainen

on oman työnsä paras asiantuntija. Tämä tunnustettiin JYK:n voimavaraksi.
Työtoveruus muuttuu monessa tapauksessa vuosien kuluessa ystäväydeksi.

Hyvä organisaatio on oppiva organisaatio. Minä sain lukea monta läksyä oppiakseni
sen kaiken, mitä kirjastoista osaan. JYK oli työpaikkana oppinut ja samalla opettava
organisaatio.

Kaisa Paavilainen
Informaatikko